

Sygn. akt III CZ 20/14

POSTANOWIENIE

Dnia 30 maja 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Frąckowiak (przewodniczący)

SSN Anna Kozłowska

SSA Katarzyna Polańska-Farion (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku A. B.

przy uczestnictwie J. M. i J.W.

o wpis w KW nr [...] podziału nieruchomości i zmiany oznaczenia nieruchomości,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 30 maja 2014 r.,

zażalenia uczestnika J. W. na postanowienie Sądu Okręgowego

w N.

z dnia 28 listopada 2013 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 10 października 2013 r. Sąd Okręgowy w N. w postępowaniu wieczystoksięgowym oddalił apelację uczestnika J. W.

Uczestnik w dniu 18 listopada 2013 r. złożył wniosek o doręczenie tego postanowienia wraz z uzasadnieniem.

Postanowieniem z dnia 28 listopada 2013 r. Sąd Okręgowy odrzucił powyższy wniosek jako spóźniony w rozumieniu art. 387 § 3 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

W zażaleniu uczestnik wniósł o uchylenie postanowienia ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Zarzucił, iż przy doręczeniu odpisu postanowienia z dnia 10 października 2013 r. nie został pouczony o sposobie i terminie wniesienia skargi kasacyjnej. Niezależnie zwrócił uwagę na możliwość zakwalifikowania pisma z dnia 18 listopada 2013 r. jako wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o doręczenie postanowienia z uzasadnieniem.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Postanowienie z dnia 10 października 2013 r. było orzeczeniem co do istoty sprawy wydanym przez sąd drugiej instancji w postępowaniu nieprocesowym. Sporządzenie i doręczenia jego uzasadnienia reguluje zatem art. 387 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. Oznacza to, że uzasadnienie postanowienia o oddaleniu apelacji nie jest sporządzane z urzędu, a jedynie wówczas gdy wnioskodawca lub uczestnicy zgłoszą takie żądanie. W przypadku postanowień wydanych na posiedzeniu niejawnym, jak w niniejszej sprawie, bieg siedmiodniowego terminu do wystąpienia z wnioskiem o doręczenie postanowienia z uzasadnieniem rozpoczyna się od doręczenia stronie sentencji postanowienia. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 8 stycznia 2010 r., IV CZ 101/09, zauważył, że doręczenie sentencji realizuje wówczas funkcję ogłoszenia i gwarantuje stronom możliwość skorzystania z uprawnień procesowych do złożenia stosownych wniosków (Palestra 2010, nr 1- 2, poz. 269).

Skarżący nie kwestionuje, że odpis sentencji postanowienia oddalającego apelację został mu doręczony w dniu 7 listopada 2013 r. i licząc od tej daty wnioski o doręczenie postanowienia z uzasadnieniem mógł być uznany za spóźniony. W zażaleniu wskazano natomiast, iż wbrew zarządzeniu przewodniczącego, adnotacji o jego wykonaniu i treści opisu przesłanej korespondencji na zwrotnym poświadczeniu odbioru pisma sądowego, nie udzielono pouczenia o sposobie zaskarżenia orzeczenia. W ocenie uczestnika uchybienie to spowodowało, że termin do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia nie rozpoczął biegu.

Kwestia skutków braku pouczenia strony działającej bez profesjonalnego pełnomocnika o sposobie zaskarżenia orzeczenia nie była jednolicie rozstrzygana w orzecznictwie i doktrynie. Obok poglądów powołanych w zażaleniu i stanowiących oparcie dla jego argumentacji, pojawiły się także inne stanowiska. Przyjmowano w nich, że nieprawidłowości w pouczeniu mogą uzasadniać jedynie wnioski o przywrócenie terminu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2003 r., V CZ 16/03, Lex nr 351197 czy z dnia 16 lipca 2008 r., II CZ 43/08, Lex nr 646340). Rozbieżności powyższe stały się ostatecznie przedmiotem oceny Izby Cywilnej oraz Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego. W uchwale Połączonych Izb z dnia 22 listopada 2011 r., III CZP 38/11 uznano, że niepouczenie lub błędne pouczenie strony działającej bez adwokata, radcy prawnego lub rzecznika patentowego o dopuszczalności, terminie i sposobie wniesienia środka zaskarżenia nie ma wpływu na rozpoczęcie biegu terminu do wniesienia tego środka (OSNC 2012, nr 5, poz. 56). Odmienne rozwiązanie mogłoby prowadzić do niepewności w stosunkach prawnych, gdy tymczasem dostateczną ochronę interesów strony, która bez swej winy nie dokonała czynności w terminie, zapewnia instytucja przywrócenia terminu.

Nie można również zgodzić się z zarzutem uczestnika, iż sąd dokonał błędnej kwalifikacji pisma z dnia 18 listopada 2013 r. Określając charakter pisma strony działającej bez adwokata lub radcy prawnego trzeba mieć na względzie te jego elementy, które najpełniej wyrażają dążenia strony (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 1997 r., I PZ 9/97, OSNP 1998, nr 2, poz. 47, z dnia 11 marca 1998 r., II UKN 551/97, OSNP 1999, nr 6, poz. 226 czy z dnia 23 marca 2006 r., II CZ 16/06, Lex nr 607110). Sąd nie ma jednak kompetencji

do nadawania pismom procesowym innego znaczenia niż to, które z ich treści w sposób oczywisty wynika. Można dodać, że w obecnym stanie prawnym - po nowelizacji art. 5 k.p.c. - ograniczeniu uległ zakres obowiązku informacyjnego; rola sądu nie może też sprowadzać się do wyręczenia stron w podejmowaniu czynności procesowych.

Pismo złożone przez uczestnika zawierało wyraźne żądanie doręczenia postanowienia sądu drugiej instancji z uzasadnieniem. Trudno w nim dopatrzeć się spełnienia wymogów przewidzianych w art. 169 § 1 k.p.c. Złożenie wniosku o przywrócenie terminu może oczywiście nastąpić przed dokonaniem czynności procesowej, jeśli strona zdaje sobie sprawę z uchybienia terminu, jednak wniosek skarżącego w niniejszej sprawie opierał się na założeniu zachowania terminu. Nie dostrzegano w konsekwencji potrzeby podejmowania dwóch odrębnych czynności i nie wskazywano jakichkolwiek okoliczności usprawiedliwiających opóźnienie. Nie zachodziły tym samym podstawy do nadania pismu charakteru wykraczającego poza ramy określone art. 387 § 3 k.p.c.

Z powyższych względów zażalenie podlegało oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.